

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
Α' ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΝΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΗΓΟΡΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Αλγολογία
Αντιμετώπιση του Πόνου
Διάγνωση και Θεραπεία
Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και άλλες Τεχνικές

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ [ΠΜΣ]

«ΑΛΓΟΛΟΓΙΑ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ- ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ»

Α' ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ, ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΝΟΥ & ΠΑΡΗΓΟΡΙΚΗΣ
ΑΓΩΓΗΣ - ΑΡΕΤΑΙΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
[ΕΚΠΑ]

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας

Ιούλιος 2016

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περιεχόμενα	Αριθμός Σελίδας
1. Συνοπτική Περιγραφή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών [ΠΜΣ]	3
2. Αντικείμενο – Σκοπός	3
3. Μεταπτυχιακοί Τίτλοι – Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης [ΜΔΕ]	4
4. Διάρκεια Λειτουργίας Προγράμματος	4
5. Κατηγορίες Πτυχιούχων	5
6. Αριθμός Εισακτέων	5
7. Χρονική Διάρκεια Σπουδών ΠΜΣ	6
8. Όργανα του ΠΜΣ	6
9. Συντονιστική Επιτροπή	6
10. Διευθυντής Σπουδών	7
11. Επιστημονική Επιτροπή του ΠΜΣ	7
12. Επιτροπή Επιλογής Μεταπτυχιακών Φοιτητών (ΜΦ)	8
13. Δομή του ΠΜΣ – Μεταπτυχιακός Τίτλος	9
14. Υποχρεώσεις και Δικαιώματα των Μεταπτυχιακών Φοιτητών	9
15. Υποτροφίες	10
16. Διαδικασία Απόκτησης ΜΔΕ	10
17. Πρόγραμμα Μαθημάτων	10
18. Αξιολόγηση Μεταπτυχιακών Φοιτητών	21
19. Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας ΠΜΣ	23
20. Παρουσίαση Διπλωματικής Εργασίας ΠΜΣ	24
21. Διδακτικό Προσωπικό	25
22. Δίδακτρα	25
23. Οικονομική Υποστήριξη	25
24. Λοιπές Υποχρεώσεις Μεταπτυχιακών Φοιτητών	26
25. Άλλα Θέματα	26
Παράρτημα Ι	27
Παράρτημα ΙΙ	30

1. Συνοπτική Περιγραφή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών [ΠΜΣ]

Η Ιατρική Σχολή του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών εισηγείται την οργάνωση και λειτουργία Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών [ΠΜΣ] με τον τίτλο **«ΑΙΓΟΛΟΓΙΑ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ. ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ, ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ»** από το εαρινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2016 – 2017, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3685/08 (ΦΕΚ 148 Α').

Τη διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του προγράμματος αναλαμβάνει η Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ.

2. Αντικείμενο – Σκοπός

Αντικείμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών [ΠΜΣ] στην **«ΑΙΓΟΛΟΓΙΑ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ. ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ, ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ»** είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης σε επαγγελματίες της Υγείας για προαγωγή της γνώσης και προώθηση της έρευνας στον ευαίσθητο τομέα της αντιμετώπισης του πόνου στην Ελλάδα, καθώς και για την παροχή κατάλληλων εφοδίων στους νέους επιστήμονες προς δραστηριοποίηση στα πλαίσια εφαρμογών και δράσεων που ορίζονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO), την Διεθνή Εταιρεία για την μελέτη του Πόνου (IASP), την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία των Εθνικών Εταιρειών Πόνου (EFIC), το Παγκόσμιο Ινστιτούτο Πόνου (WIP) και άλλους επιστημονικούς φορείς.

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι να καλύψει το χάσμα που υφίσταται στο χώρο της υγείας στην Ελλάδα σχετικά με τον ταχέως εξελισσόμενο και διεθνώς αναγνωρισμένο κλάδο της ιατρικής επιστήμης που ασχολείται με την εξειδικευμένη προσέγγιση και αντιμετώπιση του οξέος και χρόνιου πόνου και τη δημιουργία επιστημόνων με τις απαιτούμενες δεξιότητες για επιτυχή σταδιοδρομία στον ιδιωτικό, δημόσιο και ακαδημαϊκό τομέα

Οι απόφοιτοι του ΠΜΣ θα μπορούν:

- να στελεχώνουν Κέντρα Αντιμετώπισης Πόνου, Κλινικές Πόνου και λοιπές δομές που χρήζουν τη συμβολή ειδικού σε θέματα αντιμετώπισης του πόνου (π.χ. ομάδες παρηγορητικής φροντίδας, ξενώνες φιλοξενίας ασθενών τελικού σταδίου, ογκολογικές κλινικές κ.λπ.)
- να συμμετέχουν σε ομάδες κατ' οίκον νοσηλείας

- να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και ειδική γνώση και γνώμη σε θέματα που αφορούν την αντιμετώπιση ασθενών με πόνο,
- να προσεγγίζουν επιστημονικά και ολιστικά τον πάσχοντα από πόνο (οξύ ή χρόνια, καρκινικό και μη καρκινικό) και να προσφέρουν ουσιαστική αρωγή στην ανακούφισή του και την αντιμετώπιση των συνοδών συμπτωμάτων
- να συμμετέχουν σε επιτροπές αξιολόγησης του επιπέδου και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στα πλαίσια ομάδων-δομών ανακούφισης πόνου
- να απασχολούνται σε δομές που αποσκοπούν στην βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών κατά την αντιμετώπιση του Πόνου σε επίπεδο επιστημονικό, οικονομικό και διαπροσωπικό στοχεύοντας στην βελτίωση του λόγου κόστους – αποτελεσματικότητας και της ικανοποίησης του ασθενούς και του συγγενικού του περιβάλλοντος
- να συμμετέχουν ενεργά στην έρευνα για την αντιμετώπιση του πόνου στελεχώνοντας ερευνητικά κέντρα και εργαστήρια
- να αναπτύξουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής, συνεχίζοντας την ενασχόλησή τους με τον συγκεκριμένο, ή με συναφή, κλάδο της επιστήμης, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα τις μελλοντικές επαγγελματικές ή ακαδημαϊκές επιδιώξεις τους και την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα σε αυτό τον αναπτυσσόμενο κλάδο της ιατρικής επιστήμης
- να λειτουργούν ως διαμεσολαβητές κατά το διάλογο πολιτείας – κλινικών ιατρών για ρυθμιστικά θέματα που αφορούν την αντιμετώπιση του Πόνου
- να προάγουν την εικόνα της Ελλάδας στο εξωτερικό, μέσω της ενασχόλησής τους με έναν κλάδο της επιστήμης η πρόοδος του οποίου αποτελεί δείκτη του πολιτισμού μίας χώρας.

3. Μεταπτυχιακοί Τίτλοι – Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης

Το ΠΜΣ οδηγεί στην απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) στην «*Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου- Διάγνωση και Θεραπεία- Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές*» μετά από σπουδές τεσσάρων (4) έως έξι (6) διδακτικών εξαμήνων. Δίνει επίσης τη δυνατότητα για συνέχιση με την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε αντικείμενο σχετικό με την Αντιμετώπιση του Πόνου.

Ο τίτλος απονέμεται μόνο **από την Ιατρική Σχολή** του ΕΚΠΑ, το όνομα της οποίας εμφανίζεται εις τους χορηγούμενους τίτλους σπουδών.

Οι κανόνες λειτουργίας του ΠΜΣ. περιγράφονται λεπτομερώς στη συνέχεια.

4. Διάρκεια λειτουργίας του Προγράμματος

Η χρονική διάρκεια του συγκεκριμένου ΠΜΣ θα είναι έως και το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025. Μετά λήξη αυτής της περιόδου επανεξετάζεται η αναγκαιότητα συνέχισης, τροποποίησης ή μη του προγράμματος.

5. Κατηγορίες Πτυχιούχων

Στο ΠΜΣ γίνονται δεκτοί, εφόσον πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την επιτυχή παρακολούθηση των μαθημάτων, πτυχιούχοι τμημάτων Ιατρικής, Νοσηλευτικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής, Ψυχολογίας, Βιολογίας. Επίσης γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Τμημάτων Φυσικοθεραπείας, Μαιευτικής, Επισκεπτών(-τριών) Υγείας, Δημόσιας Υγείας και Νοσηλευτικής των ΤΕΙ της ημεδαπής καθώς και απόφοιτοι αντίστοιχων Τμημάτων αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής (ν.3685/2008), σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 12γ του Ν. 2916/01 (ΦΕΚ114Α'), καθώς και άλλοι πτυχιούχοι ΑΕΙ και ΤΕΙ μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του Διευθυντή Σπουδών και έγκριση από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης.

Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών θα γίνεται ανά κατεύθυνση και θα απαιτούνται τα εξής ελάχιστα προσόντα:

α. Κατώτερος γενικός βαθμός Πτυχίου: «Πολύ Καλά».

β. Πιστοποιημένη γνώση της Ελληνικής και της Αγγλικής γλώσσας.

Η επιλογή των υποψηφίων θα γίνεται κατόπιν συνέντευξης κατά την οποία θα συνεκτιμηθούν ο βαθμός στα μαθήματα κατεύθυνσης, ο αριθμός και ο βαθμός διδαχθέντων ιατρικών μαθημάτων, ο βαθμός πτυχίου, η γνώση ξένων γλωσσών, το σχετικό βιογραφικό σημείωμα, το περιεχόμενο τυχόν διπλωματικής εργασίας, προηγούμενη ερευνητική δραστηριότητα, οι συναφείς γνώσεις, τα ενδιαφέροντα καθώς και η συνολική προσωπικότητα του κάθε υποψηφίου.

Με βάση τα παραπάνω, για κάθε υποψήφιο θα διαμορφώνεται μία συνολική βαθμολογία στην κλίμακα 0 – 100, όπου 100 είναι η ανώτερη βαθμολογία. Μετά την κατάταξη των υποψηφίων σύμφωνα με αυτή τη βαθμολογία, η Επιτροπή Επιλογής Μεταπτυχιακών Φοιτητών θα προτείνει συγκεκριμένο αριθμό υποψηφίων για εισαγωγή στο ΠΜΣ, καθώς επίσης και τυχόν υποψηφίους στους οποίους θα χορηγηθεί υποτροφία. Ο πίνακας επιλεγέντων θα επικυρωθεί από την Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης.

6. Αριθμός Εισακτέων

Ο αριθμός των εισακτέων στο ΠΜΣ ορίζεται κατ' ανώτατο σε είκοσι πέντε (25) ανά έτος. Ο ακριβής αριθμός για κάθε έτος καθορίζεται σύμφωνα με την υποδομή, τον αριθμό των διδασκόντων και τις ανάγκες σε ειδικευμένους αποφοίτους.

7. Χρονική διάρκεια σπουδών ΠΜΣ

- Η ελάχιστη χρονική διάρκεια για την απονομή του Μεταπτυχιακού Τίτλου Σπουδών είναι τέσσερα (4) διδακτικά εξάμηνα με δυνατότητα παράτασης σπουδών για δύο (2) εξάμηνα επιπλέον υπό ειδικές προϋποθέσεις (βλ άρθρο 14).
- Η παρακολούθηση κατά τα τέσσερα (4) εξάμηνα σπουδών είναι υποχρεωτική. Μέχρι και το τέλος του τρίτου (3^{ου}) εξαμήνου ορίζεται το θέμα για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, η οποία παραδίδεται μέχρι το τέλος του τετάρτου (4^{ου}) εξαμήνου και την ολοκλήρωση των σπουδών.

8. Όργανα του ΠΜΣ

Για την οργάνωση και λειτουργία του ΠΜΣ αρμόδια όργανα είναι τα εξής:

- A. Συντονιστική Επιτροπή (Διοικούσα Επιτροπή)
- B. Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης
- Γ. Διευθυντής Σπουδών
- Δ. Επιτροπή Επιλογής Μεταπτυχιακών Φοιτητών
- E. Επιστημονική Επιτροπή

9. Συντονιστική Επιτροπή

Η Συντονιστική Επιτροπή απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη προερχόμενα από τα συμμετέχοντα στο πρόγραμμα μέλη ΔΕΠ της Ιατρικής Σχολής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3685/08, ΦΕΚ 148 Α')

Η Συντονιστική επιτροπή ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3685/08 (ΦΕΚ 148 Α')

-Καθορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής των κριτηρίων επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών, όπως αυτά προβλέπονται στον ν.3685/08 (ΦΕΚ 148 Α')

-Είναι υπεύθυνη για τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών, διενεργεί τις εξετάσεις και δύναται να ορίζει κατά περίπτωση επιμέρους επιτροπές εξετάσεων, εάν κριθεί σκόπιμο από αυτήν.

-Εποπτεύει εν γένει, την τήρηση των διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας και του παρόντος Κανονισμού καθ' όλη τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών.

-Επικυρώνει τους πίνακες των επιτυχόντων

-Καταρτίζει το πρόγραμμα σπουδών.

- Αναθέτει τη διδασκαλία μαθημάτων στο ΠΜΣ
- Απονέμει τα Διπλώματα Μεταπτυχιακών Σπουδών.
- Ορίζει τον Επιβλέποντα και την Επιτροπή παρακολούθησης των Μεταπτυχιακών εργασιών για την απόκτηση ΜΔΕ
- Αντιμετωπίζει κάθε θέμα που δεν προβλέπεται από τις επιμέρους διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του παρόντα Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του ΠΜΣ
- Εκλέγει εκ των μελών της τον Διευθυντή Σπουδών (ο οποίος ανήκει κατά προτίμηση στο Τμήμα Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, η οποία έχει και τη Διοικητική Υποστήριξη του Προγράμματος) και τον Αναπληρωτή του.

10. Διευθυντής Σπουδών

Τη θέση του Διευθυντή Σπουδών καταλαμβάνει μέλος ΔΕΠ από τις δυο ανώτερες βαθμίδες (Καθηγητής ή Αναπληρωτής καθηγητής) του Τμήματος της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής.

Ο Διευθυντής Σπουδών έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

Α. Συγκαλεί τη Συντονιστική Επιτροπή και καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, προεδρεύει δε των εργασιών τους

Β. Εισηγείται στη Συντονιστική Επιτροπή για τα θέματα της αρμοδιότητάς της για τα οποία δεν απαιτείται εισήγηση από άλλο όργανο

Γ. Μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων της Συντονιστικής Επιτροπής

Δ. Με εξουσιοδότηση της Συντονιστικής Επιτροπής συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη ή η διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων

Ε) Εποπτεύει συνολικά των αποφάσεων της Συντονιστικής Επιτροπής

11. Επιστημονική Επιτροπή

Η Επιστημονική Επιτροπή αποτελείται από το σύνολο των διδασκόντων του Προγράμματος ανεξαρτήτως Τμήματος ή Πανεπιστημίου από το οποίο προέρχονται. Συνέρχεται μετά από απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής για να εκφέρει γνώμη για θέματα που αφορούν στο Πρόγραμμα και βρίσκεται σε απαρτία με όσα μέλη παρευρίσκονται.

12. Επιτροπή Επιλογής και κριτήρια αξιολόγησης Μεταπτυχιακών Φοιτητών (Μ.Φ)

Η επιλογή των Μ.Φ. γίνεται από Τριμελή Επιτροπή, η οποία ορίζεται από τη Συντονιστική Επιτροπή Στο ΠΜΣ **«ΑΙΓΓΟΛΟΓΙΑ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ. ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ, ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ»** γίνονται δεκτοί, εφόσον πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις, πτυχιούχοι Ιατρικής, Νοσηλευτικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής, Ψυχολογίας, Βιολογίας. Επίσης γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι ανώτατης εκπαίδευσης των Τμημάτων Φυσικοθεραπείας, Μαιευτικής, Επισκεπτών(-τριών) Υγείας, Δημόσιας Υγείας και Νοσηλευτικής των ΤΕΙ της ημεδαπής καθώς και απόφοιτοι αντίστοιχων Τμημάτων αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής (ν.3685/2008), σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 12γ του Ν. 2916/01 (ΦΕΚ114Α'), καθώς και άλλοι πτυχιούχοι ΑΕΙ και ΤΕΙ μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του Διευθυντή Σπουδών και έγκριση από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης.

Η επιλογή των υποψηφίων θα γίνεται κατόπιν συνέντευξης με συνεκτίμηση των εξής κυρίως κριτηρίων

α) Κατώτερος γενικός βαθμός Πτυχίου: «Πολύ Καλά».

β) Βαθμός σε προπτυχιακά μαθήματα συναφή με το αντικείμενο του ΠΜΣ

γ) Πιστοποιημένη γνώση της Ελληνικής και της Αγγλικής γλώσσας.

δ) Βιογραφικό σημείωμα

ε) Επιστημονικό έργο (δημοσιεύσεις, ερευνητική δραστηριότητα, προηγούμενη διπλωματική εργασία, παρουσιάσεις σε συνέδρια,, κλπ)

στ) οι συναφείς γνώσεις, τα ενδιαφέροντα καθώς και η συνολική προσωπικότητα του κάθε υποψηφίου.

Με βάση τα παραπάνω, για κάθε υποψήφιο θα διαμορφώνεται μία συνολική βαθμολογία στην κλίμακα 0 – 100, όπου 100 είναι η ανώτερη βαθμολογία. Μετά την κατάταξη των υποψηφίων σύμφωνα με αυτή

την βαθμολογία, η Επιτροπή Επιλογής Μεταπτυχιακών Φοιτητών θα προτείνει συγκεκριμένο αριθμό υποψηφίων για εισαγωγή στο ΠΜΣ, καθώς επίσης και τυχόν υποψηφίους στους οποίους θα χορηγηθεί υποτροφία.

Ένσταση κατά των πινάκων επιτυχόντων και επιλαχόντων μεταπτυχιακών φοιτητών μπορεί να γίνει μέσα σε 7 εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία ανακοίνωσης των πινάκων. Η ένσταση κρίνεται από την Συντονιστική Επιτροπή του προγράμματος και ανακοινώνεται γραπτά στον ενιστάμενο εντός 10 ημερών. Ο πίνακας επιλεγέντων θα επικυρωθεί από την Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης

Παρακολούθηση του ΠΜΣ από μη εγγεγραμμένους επιστήμονες.

Εφόσον υπάρχει ενδιαφέρον, είναι δυνατόν άλλοι Επιστήμονες Υγείας (βλέπε κριτήρια επιλογής υποψηφίων) να παρακολουθήσουν το σύνολο ή επί μέρους κύκλους μαθημάτων του ΠΜΣ. Για την παρακολούθηση απαιτείται αίτηση στην Γραμματεία του ΠΜΣ η οποία θα κρίνεται από την Συντονιστική Επιτροπή. Για την παρακολούθηση **θα απαιτείται η καταβολή διδάκτρων.**

Οι επιστήμονες αυτοί μπορούν να παρακολουθήσουν κανονικά όλο/ η μέρος του ΠΜΣ, αλλά δεν έχουν τα προνόμια των εγγεγραμμένων φοιτητών (αναβολή σπουδών, μειωμένο εισιτήριο κλπ). Στους επιστήμονες που παρακολουθούν “ελεύθερα” τους κύκλους των μαθημάτων του ΠΜΣ δεν θα χορηγείται Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης, αλλά μόνο Πιστοποιητικό Παρακολούθησης από τη Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ.

13. Μεταπτυχιακός Τίτλος

Το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα έχει ελάχιστη διάρκεια σπουδών τεσσάρων (4) εξαμήνων και δεν μπορεί να υπερβεί τα έξι (6) εξάμηνα. Οδηγεί στο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) με τίτλο: **«ΑΙΓΓΟΛΟΓΙΑ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ. ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ, ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ».**

14. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των ΜΦ

Για την απόκτηση του ΜΔΕ είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση των μεταπτυχιακών μαθημάτων που ορίζονται από το πρόγραμμα Σπουδών. Το περιεχόμενο και η διάρκεια των μαθημάτων καθώς και η κατανομή των πιστωτικών μονάδων (ΠΜ) καθορίζονται παρακάτω.

Οι ΜΦ είναι υποχρεωμένοι:

- Να παρακολουθούν επιτυχώς έναν αριθμό από τα προσφερόμενα μεταπτυχιακά μαθήματα. Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει μόνο εάν συμπληρώσει το 80% των ωρών του μαθήματος (παραδόσεις και ασκήσεις) του ισχύοντος προγράμματος σπουδών. Σε αντίθετη περίπτωση υποχρεούται να επαναλάβει το μάθημα.
- Να εφοδιάζονται εγκαίρως, με δική τους ευθύνη, με τα απαραίτητα συγγράμματα και φωτοτυπίες επιστημονικών άρθρων που καλύπτουν τη διδακτέα ύλη σύμφωνα με τις υποδείξεις των εκπαιδευτών.
- Να υποβάλλουν μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις εργασίες που τους έχουν ανατεθεί για το κάθε μάθημα.
- Να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις.

Η μη τήρηση των παραπάνω, αποτελεί αίτιο απορριπτικού βαθμού για μαθήματα ή αποκλεισμού του μεταπτυχιακού φοιτητή από το πρόγραμμα, μετά από εισήγηση του υπεύθυνου καθηγητή και σχετική απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν δικαίωμα να αιτηθούν άδεια αναστολής της παρακολούθησης των μαθημάτων ή της εκπόνησης της μεταπτυχιακής τους εργασίας για αποδεδειγμένα σοβαρούς λόγους. Η άδεια χορηγείται με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής μόνο μία φορά και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερης διάρκειας των δύο ακαδημαϊκών εξαμήνων ούτε μικρότερης διάρκειας του ενός εξαμήνου. Άδεια αναστολής φοίτησης περισσότερο από δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα μπορεί να χορηγηθεί μόνο σε περιπτώσεις παρατεταμένης ασθένειας, που πιστοποιείται από δημόσιο φορέα.

Φοιτητής που θα επαναλάβει τη φοίτησή του είναι υποχρεωμένος να παρακολουθήσει όλα τα μαθήματα, σεμινάρια, πρακτικές ασκήσεις κλπ., στα οποία δεν είχε αξιολογηθεί επιτυχώς πριν από την αναστολή της φοίτησης του. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής ο οποίος λαμβάνει άδεια αναστολής φοίτησης, όταν επαναλάβει τη φοίτησή του, εξακολουθεί να υπάγεται στο καθεστώς φοίτησης του χρόνου εγγραφής του ως μεταπτυχιακού φοιτητή.

15. Υποτροφίες

Το ΠΜΣ «Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου Διάγνωση και Θεραπεία, Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές» θα μπορεί να χορηγεί περιορισμένο αριθμό υποτροφιών μετά από πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής και έγκριση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης.

Ο αριθμός των υποτροφιών θα κυμαίνεται από 0 έως 3, ανάλογα με τη διαθέσιμη χρηματοδότηση. Οι υποτροφίες θα χορηγούνται στην αρχή κάθε Ακαδημαϊκού Έτους και θα έχουν διάρκεια 12 (δώδεκα) μηνών. Τα κριτήρια χορήγησης είναι η σειρά κατάταξης στον πίνακα επιτυχόντων και θα δίνεται προτεραιότητα σε φοιτητές που δεν είναι μισθωτοί.

16. Πρόγραμμα μαθημάτων

Τα μαθήματα, η διδακτική και ερευνητική απασχόληση, οι πρακτικές ασκήσεις και οι κάθε άλλου είδους εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες για την απονομή του τίτλου Μεταπτυχιακού Διπλώματος είναι εξαμηνιαία.

Για τον πρώτο Κύκλο Σπουδών, οι ημέρες και ώρες παρακολούθησης ορίζονται ως εξής:

Εξάμηνα Α΄ και Β΄	Εξάμηνο Γ΄	Εξάμηνο Δ΄
Παρασκευή: 16.00-20.00	Ημέρες / Ωράρια λειτουργίας ιατρείων πόνου Νοσοκομείων	Εκπόνηση Διπλωματικής
Σάββατο: 09.00-19.00	Σάββατο: 10.00-14.00 (παρουσίαση περιστατικών)	
Κυριακή: την τελευταία Κυριακή κάθε μήνα (10.00-14.00) καθώς και έκτακτα, ανάλογα με τις ανάγκες (με έγκαιρη ενημέρωση)	Κυριακή: έκτακτα, ανάλογα με τις ανάγκες (με έγκαιρη ενημέρωση)	

Το παραπάνω χρονοδιάγραμμα ενδέχεται να αλλάξει, ανάλογα με τις ανάγκες, αφού προηγηθεί έγκαιρη ενημέρωση από τη Γραμματεία του ΠΜΣ

Το Πρόγραμμα των μαθημάτων έχει οργανωθεί με βάση το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων, European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS). Το σύστημα αυτό βασίζεται στον φόρτο εργασίας που καλείται να καταβάλει ο κάθε φοιτητής για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους του ΠΜΣ. Οι πιστωτικές μονάδες θα αναγνωριστούν στους φοιτητές μόνο μετά από επιτυχή εξέταση.

17. Διδακτέα Ύλη

Η διδακτέα Ύλη περιλαμβάνει μαθήματα, περιγραφή και διαδραστική συζήτηση κλινικών περιστατικών, καθώς και εκτενή κλινική εκπαίδευση και άσκηση σε παρεμβατικές τεχνικές, με το ακόλουθο περιεχόμενο:

Διδακτικές Ενότητες	Πιστωτικές Μονάδες
Α΄ Εξάμηνο Σπουδών	
Στοιχεία Ανατομίας, Ιστολογίας και Γενετικής	3
Φυσιολογία, Βιοχημεία και Φαρμακολογία του Πόνου	3
Επιδημιολογία και Στατιστικά Δεδομένα του Πόνου	3
Ψυχολογία του Πόνου	3
Θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας στον Πόνο	3
Εκτίμηση, Αξιολόγηση και Διάγνωση του Πόνου	3
Μεθοδολογία Έρευνας στον Πόνο	3
Οργάνωση, Αντικείμενο και Λειτουργία Κέντρων Αντιμετώπισης Πόνου	3
Ειδικά Κλινικά Θέματα Ι	3
Η Αντιμετώπιση του Πόνου στα Πλαίσια της Υποστηρικτικής Φροντίδας Ασθενούς Τελικού Σταδίου	3
Β΄ Εξάμηνο Σπουδών	
Ψυχολογική και Ψυχιατρική Υποστήριξη στον Πόνο	3
Φαρμακευτική Αντιμετώπιση του Πόνου	4
Παρεμβατική Αντιμετώπιση του Πόνου	4
Εναλλακτικές Μέθοδοι Αντιμετώπισης του Πόνου	3

Φυσική Ιατρική και Αποκατάσταση, Φυσικοθεραπεία και Εργασιακή Αποκατάσταση	4
Νοσηλευτική Αλγολογία	3
Ειδικά Κλινικά Θέματα II	4
Η Αντιμετώπιση του Πόνου σε Ασθενείς με Ιδιαίτερες Ανάγκες	3
Ανεπιθύμητες Ενέργειες και Αλληλεπιδράσεις Συνήθων Φαρμάκων που Χρησιμοποιούνται στην Αντιμετώπιση του Πόνου	2
Σύνολο Α΄ και Β΄ Εξαμήνου Σπουδών	60
Γ΄ Εξάμηνο Σπουδών	
Κλινική Άσκηση, Εκμάθηση Παρεμβατικών Τεχνικών	20
Παρουσίαση κλινικών περιστατικών, συζήτηση	10
Δ΄ Εξάμηνο Σπουδών	
Εκπόνηση Διπλωματικής Εργασίας	30
Σύνολο Γ΄ και Δ΄ Εξαμήνου Σπουδών	60
Σύνολο Πιστωτικών Μονάδων για τα 2 (δύο) Ακαδημαϊκά Έτη φοίτησης (Εξάμηνα Α΄- Δ΄)	120

Αναλυτικότερα, στα θέματα που θα καλυφθούν κατά τη διάρκεια των μαθημάτων συμπεριλαμβάνονται:

i. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΤΟΜΙΑΣ, ΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ

- Εισαγωγή στην Ιστολογία
- Επιθηλιακός Ιστός, Μυϊκός ιστός
- Συνδετικός-Οστίτης Ιστός και Αίμα

- Νευρικός Ιστός
- Θώρακας (τοίχωμα και σπλάγχνα)
- Κοιλία (τοίχωμα και σπλάγχνα)
- Άνω και Κάτω Άκρο
- Κεφαλή-Πρόσωπο-Λαιμός
- Νευροανατομία I (ΚΝΣ)
- Νευροανατομία II (ΠΝΣ)
- Αγγειακό και Λεμφαγγειακό Σύστημα
- Στοιχεία Γενετικής
- Η Γενετική στον Πόνο. Γενετικός Προσδιορισμός, Γονιδιακό Υπόβαθρο
- Η Γενετική στην Έρευνα του Πόνου

ii. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ, ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Στοιχεία Βιοχημείας του Πόνου
- Ανοσοποιητικό σύστημα, Αίμα
- Νευρικό και μυϊκό κύτταρο
- Πεπτικό σύστημα και Μεταβολισμός
- Καρδιαγγειακό Σύστημα
- Βασική Νευροφυσιολογία
- Στοιχεία Φαρμακοκινητικής
- Στοιχεία Φαρμακοδυναμικής
- Φυσιολογία Πόνου
- Κύτταρα και υποδοχείς στον Πόνο
- Νευρικές οδοί πόνου, σημεία παρέμβασης

- Φαρμακολογία της Μεταβίβασης και Τροποποίησης του Πόνου
- Σωματικός πόνος
- Νευροπαθητικός πόνος
- Σπλαγχνικός πόνος

iii. ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Γενική εισαγωγή στο πρόβλημα
- Επιδημιολογικά δεδομένα (Παγκοσμίως)
- Επιδημιολογικά δεδομένα (Ευρώπη)
- Επιδημιολογικά δεδομένα (Ελλάδα)
- Στοιχεία βιοστατιστικής
- Η Στατιστική στην έρευνα του Πόνου

iv. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Η ψυχολογική επιβάρυνση του Πόνου στον ασθενή
- Ψυχοκοινωνικές και Πολιτισμικές επιπτώσεις του Πόνου
- Θεραπευτική σχέση επαγγελματία υγείας-ασθενούς
- Ο πόνος ως σύντροφος και κίνητρο
- Nocebo

v. ΘΕΜΑΤΑ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΝΟ

- Αρχές Δεοντολογίας στην Έρευνα και Αντιμετώπιση του Πόνου
- Εθισμός, Εξάρτηση
- Ηθικά δεδομένα για τα πειράματα σε ζώα
- Ηθικά δεδομένα για μελέτες στον άνθρωπο
- Ζητήματα φύλου και ταυτότητας φύλου στον Πόνο

- Ευθανασία και υποβοηθούμενη από τον ιατρό αυτοκτονία. Συζήτηση

vi. ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Προσέγγιση του ανθρώπου που πάσχει από πόνο
- Μέτρηση του Πόνου στον Άνθρωπο I: ερωτηματολόγια
- Μέτρηση του Πόνου στον Άνθρωπο II: κλίμακες
- Μέτρηση του Πόνου στον Άνθρωπο III: ερευνητικές τεχνικές
- Μέτρηση του Πόνου στον Άνθρωπο: άλλες μέθοδοι
- Ταξινόμηση αλγεινών συνδρόμων

vii. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΝΟ

- Η έρευνα στον πόνο (γενικά)
- Σχεδιασμός Κλινικών Μελετών στον Πόνο
- Ερμηνεία Κλινικών Μελετών για τον Πόνο
- Ιατρική βασισμένη σε ενδείξεις
- Μοντέλα Πόνου σε πειραματόζωα
- Κλινικές Μελέτες Νευρικής Λειτουργίας και Απεικόνισης

viii. ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΟΝΟΥ

- Η Ομάδα στην Αντιμετώπιση του Πόνου
- Οργάνωση και δόμηση Ομάδας
- Ρόλος μελών ομάδας
- Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών ομάδων
- Λήψη αποφάσεων
- Κέντρο Πόνου: αντικείμενο, οργάνωση
- Το Κέντρο Πόνου στην Ελλάδα

- Κέντρο Πόνου: σύγχρονα προβλήματα, πιθανές λύσεις
- Τα οικονομικά του πόνου. Κόστος και αποτελεσματικότητα της αντιμετώπισης του πόνου

ix. ΕΙΔΙΚΑ ΚΛΙΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ I

- Οξύς και μετεγχειρητικός πόνος
- Καρκινικός πόνος
- Αυχενικός ριζιτικός πόνος
- Αυχεναλγία
- Οσφυϊκός ριζιτικός πόνος
- Οσφυαλγία
- Μυοσκελετικός πόνος
- Μύες και Μυοπεριτονιακός πόνος

x. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΤΕΛΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ

- Τι είναι η υποστηρικτική-παρηγορητική φροντίδα
- Ο ασθενής τελικού σταδίου
- Νοσολογία περιστατικών τελικού σταδίου
- Φροντίδα ασθενούς τελικού σταδίου
- Διάγνωση και αντιμετώπιση συνοδών συμπτωμάτων
- Ιδιαιτερότητες και ειδικά θέματα στην αντιμετώπιση του πόνου στα πλαίσια της υποστηρικτικής φροντίδας ασθενούς τελικού σταδίου

xi. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΟΝ ΠΟΝΟ

- Η ανάγκη για ψυχολογική υποστήριξη του ασθενούς με πόνο
- Γνωσιακές θεραπείες στον Πόνο

- Συμπεριφορικές θεραπείες στον Πόνο
- Ψυχοδυναμικές θεραπείες στον Πόνο
- Ο πόνος στα πλαίσια ψυχιατρικών συνδρόμων
- Πόνος και κατάθλιψη
- Ψυχιατρική εκτίμηση και θεραπεία

xii. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Οπιοειδή
- ΜΣΑΦ
- Παρακεταμόλη, παράγωγα φεναζόνης
- Άλλα αναλγητικά
- Αντικαταθλιπτικά, Αντιεπιληπτικά και Νευροτροποποιητικά
- Συνοδά και άλλα φάρμακα

xiii. ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Αναλγησία προκαλούμενη με διέγερση
- Νευρικοί αποκλεισμοί
- Επισκληρίδιος και νωτιαία αναλγησία
- Χειρουργική Αντιμετώπιση του Πόνου
- Νευροκαταστροφή
- Άλλες παρεμβατικές μέθοδοι

xiv. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

- Placebo
- Βελονισμός
- Θεραπευτικό μασάζ, Σιάτσου

- Χειροπρακτική
- Ομοιοπαθητική, βοτανοθεραπεία
- Δραματοθεραπεία, μουσικοθεραπεία, μέθοδοι χαλάρωσης
- Άλλες μέθοδοι και τεχνικές
- Πρόληψη του Πόνου

xv. ΦΥΣΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

- Ο ρόλος της φυσικοθεραπείας στη αντιμετώπιση του πόνου
- Φυσικοθεραπεία στα συχνότερα μυοσκελετικά σύνδρομα πόνου
- Η Φυσική Ιατρική και Αποκατάσταση στην αντιμετώπιση του Πόνου
- Εργασιοθεραπεία και Εργασιακή Αποκατάσταση

xvi. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΛΓΟΛΟΓΙΑ

- Ο ρόλος του νοσηλευτή στη φροντίδα του ασθενούς με πόνο
- Νοσηλευτική και Παρηγορητική Φροντίδα
- Νοσηλευτικές πράξεις για την ανακούφιση του Πόνου
- Η φροντίδα ασθενών με εμφυτευμένα συστήματα ανακούφισης του Πόνου
- Ο ρόλος του νοσηλευτή στο Κέντρο Πόνου και στα πλαίσια της Ομάδας
- Συνεργασία του νοσηλευτή με άλλους επαγγελματίες του χώρου της υγείας
- Κατ' οίκον νοσηλεία

xvii. ΕΙΔΙΚΑ ΚΛΙΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ II

- Χρόνιος Ουρογεννητικός Πόνος
- Πόνος στην Κύηση και τον Τοκετό

- Κεφαλαλγία (ημικρανία, θροιστική, τάσεως, από κατάχρηση φαρμάκων, χρόνια καθημερινή κ.λπ.)
- Στοματοπροσωπικός Πόνος
- Νευροπαθητικός Πόνος (συμπαθητική αντανακλαστική δυστροφία, μέλος-φάντασμα, κεντρικός πόνος, μεθερπητική νευραλγία, νευροπαθητικός πόνος σπονδυλικής στήλης, επώδυνη διαβητική νευροπάθεια, τριδυμαλγία κ.λπ.)
- Σύνθετα Περιοχικά Επώδυνα Σύνδρομα
- Ο Πόνος στα ρευματολογικά νοσήματα

xviii. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

- Πόνος σε νεογνά, νήπια, παιδιά και εφήβους
- Πόνος στον υπερήλικα
- Πόνος και AIDS
- Ζητήματα πόνου σε άτομα με ειδικές ικανότητες και σε άτομα με περιορισμένη δυνατότητα επικοινωνίας
- Ανακούφιση του Πόνου σε Χρήστες Ουσιών, Εθισμός

XIX. ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΥΝΗΘΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΠΟΝΟ

- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις φαρμάκων που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του σωματικού πόνου
- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις φαρμάκων που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του νευροπαθητικού πόνου
- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις φαρμάκων που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση των συνοδών συμπτωμάτων
- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις χημειοθεραπευτικών σχημάτων

- Ανεπιθύμητες ενέργειες και αλληλεπιδράσεις λοιπών φαρμάκων που χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση των ασθενών με πόνο

xx. ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

(Σε Ιατρεία Πόνου μεγάλων νοσοκομείων)

xxi. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Παρακολούθηση προγράμματος:

Στα δύο πρώτα Εξάμηνα του ΠΜΣ παραδίδονται στους φοιτητές τα θεωρητικά μαθήματα και εκπονούνται τυχόν εργασίες που θα ανατεθούν στους φοιτητές από τους αντίστοιχους διδάσκοντες. Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο απουσιών, ανά εξάμηνο, ορίζεται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών. Στο τέλος του Α΄ και Β΄ Εξαμήνου λαμβάνουν χώρα οι εξετάσεις των αντίστοιχων μαθημάτων.

Το Γ΄ Εξάμηνο περιλαμβάνει την Κλινική Άσκηση των φοιτητών, η οποία θα λαμβάνει χώρα σε Ιατρεία Πόνου και Κλινικές μεγάλων νοσοκομείων. Επίσης, σε αυτό το Εξάμηνο θα λάβει χώρα η Παρουσίαση Περιστατικών, με στόχο να δοθεί η δυνατότητα στους φοιτητές να αξιοποιήσουν, οργανώσουν και εφαρμόσουν τις θεωρητικές γνώσεις που έλαβαν σε πλαίσιο κλινικών περιστατικών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και πολυπλοκότητας. Η παρακολούθηση και η συμμετοχή στην Κλινική Άσκηση και την Παρουσίαση Περιστατικών είναι υποχρεωτικές. Κατά το Δ΄ εξάμηνο εκπονείται η διπλωματική εργασία σε συνεργασία με τον αντίστοιχο επιβλέποντα διδάσκοντα. Όλοι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα πρέπει να εκπονήσουν διπλωματική εργασία σε θέμα σχετικό με το αντικείμενο του ΠΜΣ (βλ. αντίστοιχη παράγραφο, παρακάτω). Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα κατά το Γ΄ Εξάμηνο να γίνει η έναρξη της διπλωματικής εργασίας, μετά από συνεννόηση με την Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης.

Στο τέλος του Δ΄ Εξαμήνου απονέμεται το ΜΔΕ μετά από επιτυχή γραπτή ή προφορική εξέταση σε όλα μαθήματα που έχουν καθοριστεί και μετά από την υποβολή και επιτυχή αξιολόγηση της διπλωματικής εργασίας.

18. Αξιολόγηση των ΜΦ

Για τη λήψη του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης από το ΠΜΣ «*Αλγολογία: Αντιμετώπιση του Πόνου. Διάγνωση και Θεραπεία. Φαρμακευτικές, Παρεμβατικές και Άλλες Τεχνικές*» απαιτείται η συγκέντρωση 60 Πιστωτικών Μονάδων από τα Θεωρητικά Μαθήματα, 20 Πιστωτικών Μονάδων από την Κλινική Άσκηση, 10 Πιστωτικών Μονάδων από τις συνεδρίες Παρουσίασης Κλινικών Περιστατικών, και 30 Πιστωτικών Μονάδων από την εκπόνηση της Διπλωματικής Εργασίας. Συνολικά, δηλαδή, ο φοιτητής θα πρέπει να συγκεντρώσει 120 Πιστωτικές Μονάδες.

Οι φοιτητές θα αξιολογούνται κατά τη διάρκεια των εξαμήνων με την εκπόνηση εργασιών που θα τους αναθέτει ο εκάστοτε διδάσκοντας, καθώς και στο τέλος των δύο διδακτικών εξαμήνων (δηλαδή στο τέλος του Α' και του Β' Εξαμήνου) με γραπτές ή/και προφορικές εξετάσεις ή/και εκπόνηση εργασίας που θα ορίζει ο υπεύθυνος του εκάστοτε μαθήματος.

Για κάθε διδαχθέν μάθημα θα ορίζονται δύο περίοδοι εξετάσεων. Η πρώτη θα λαμβάνει χώρα εντός του ακαδημαϊκού έτους στο οποίο έγινε η διδασκαλία (Οκτώβριος – Ιούλιος), και η δεύτερη περίοδος τον επόμενο Σεπτέμβριο. Η τελική βαθμολογία ενός μαθήματος θα προέρχεται κατά τουλάχιστον 60% από το βαθμό των γραπτών εξετάσεων που δόθηκαν κατά την πρώτη ή δεύτερη εξεταστική περίοδο. Το υπόλοιπο ποσοστό του βαθμού κάθε μαθήματος θα προέρχεται από τυχόν εργασίες που κλήθηκε να εκπονήσει ο μεταπτυχιακός φοιτητής.

Κάθε φοιτητής θα έχει το δικαίωμα επανεξέτασης, εφόσον απέτυχε στις εξετάσεις κάποιου μαθήματος (ως βάση επιτυχίας ορίζεται ο βαθμός 6). Σε περίπτωση και δεύτερης αποτυχίας, η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης θα αποφασίζει για τη συνέχιση ή μη των σπουδών του συγκεκριμένου μεταπτυχιακού φοιτητή.

Για τη βαθμολόγηση των φοιτητών θα ακολουθείται η κλίμακα βαθμολογίας του ευρωπαϊκού συστήματος μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS). Έτσι, ανάλογα με τις επιδόσεις τους, οι φοιτητές θα κατηγοριοποιούνται σε ομάδες επιτυχόντων και αποτυχόντων. Οι επιτυχείς επιδόσεις των φοιτητών θα κατηγοριοποιούνται περαιτέρω σε πέντε υπο-ομάδες: οι καλύτεροι επιτυχόντες σε ποσοστό 10% θα βαθμολογούνται με το βαθμό Α, οι επόμενοι σε ποσοστό 25% με το βαθμό Β, οι επόμενοι σε ποσοστό 30% με το βαθμό C, οι επόμενοι σε ποσοστό 25% με το βαθμό D, και οι τελευταίοι επιτυχόντες σε ποσοστό 10% με το βαθμό E. Σχηματικά, η κατηγοριοποίηση των επιδόσεων των επιτυχόντων φοιτητών θα έχει ως εξής:

Βαθμοί ECTS	Ποσοστό φοιτητών που συνήθως επιτυγχάνουν το βαθμό
Βαθμός A	Για τους καλύτερους επιτυχόντες σε ποσοστό 10%
Βαθμός B	Για τους επόμενους επιτυχόντες σε ποσοστό 25%
Βαθμός C	Για τους επόμενους επιτυχόντες σε ποσοστό 30%
Βαθμός D	Για τους επόμενους επιτυχόντες σε ποσοστό 25%
Βαθμός E	Για τους τελευταίους επιτυχόντες σε ποσοστό 10%

Οι επιδόσεις των μη επιτυχόντων φοιτητών θα κατηγοριοποιούνται αντίστοιχα με βάση το ECTS σε δύο υπο-ομάδες: οι φοιτητές της πρώτης υπο-ομάδας θα βαθμολογούνται με το βαθμό FX, ο οποίος σημαίνει «Ανεπιτυχής εξέταση – Χρειάζονται ορισμένες ακόμα βελτιώσεις ώστε να μπορεί να κριθεί επιτυχής η επίδοση, ενώ οι φοιτητές που περιλαμβάνονται στη δεύτερη υπο-ομάδα βαθμολογούνται με το βαθμό F, ο οποίος σημαίνει «Ανεπιτυχής εξέταση – Χρειάζονται ουσιώδεις επιπλέον βελτιώσεις».

Αρχικά, και μέχρι τη συγκέντρωση επαρκών στατιστικών στοιχείων, η αντιστοίχιση των επιδόσεων των φοιτητών θα γίνεται μόνο για τον τελικό βαθμό του μεταπτυχιακού διπλώματος.

Σε περίπτωση αποτυχίας μεταπτυχιακού φοιτητή σε δύο (2) -το πολύ- μαθήματα ανά εξάμηνο, η εξέταση ως προς αυτά τα μαθήματα θα επαναλαμβάνεται για μία ακόμη φορά το αργότερο έως την έναρξη του αμέσως επόμενου εξαμήνου. Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, και εφ' όσον συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας, η Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ θα μπορεί να επιτρέψει την εξέταση για τρίτη φορά, ορίζοντας συγχρόνως και το χρόνο της εξέτασης. Σε περίπτωση αποτυχίας σε περισσότερα από δύο (2) μαθήματα ανά εξάμηνο ο φοιτητής θα υποχρεούται να επαναλάβει το εξάμηνο για μία ακόμη φορά.

19. Εκπόνηση Διπλωματικής εργασίας

Κατά το Δ΄ εξάμηνο εκπονείται η διπλωματική εργασία σε συνεργασία με τον αντίστοιχο επιβλέποντα διδάσκοντα. Όλοι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα πρέπει να εκπονήσουν διπλωματική εργασία σε θέμα σχετικό με το αντικείμενο του ΠΜΣ. Τα διαθέσιμα θέματα θα αναρτώνται στη Γραμματεία του Μεταπτυχιακού και θα στέλνονται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή, σε κάθε δε θέμα θα έχει οριστεί και ο αντίστοιχος επιβλέπων. Σε περίπτωση που περισσότεροι του ενός φοιτητές επιλέξουν το ίδιο θέμα, θα λαμβάνει χώρα κλήρωση, παρουσία των ενδιαφερόμενων φοιτητών, προκειμένου να καθοριστεί ποιος θα αναλάβει το συγκεκριμένο θέμα. Η επίβλεψη της διπλωματικής εργασίας θα γίνεται από Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή, η οποία θα αποτελείται από μέλη ΔΕΠ του ΠΜΣ, κατόπιν συνεννόησης με τον εκάστοτε φοιτητή, και θα ανακοινώνεται εγγράφως στη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης. Ο επιβλέπων και η Εξεταστική Επιτροπή θα έχουν την ευθύνη του ελέγχου και της παρακολούθησης της προόδου του μεταπτυχιακού φοιτητή. Η έγκριση των θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών και οι προτάσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών για ορισμό Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής θα εγκρίνονται από την Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης. Η προθεσμία ολοκλήρωσης της Διπλωματικής Εργασίας είναι το τέλος του τρίτου Ακαδημαϊκού έτους. Εφόσον συντρέχουν ειδικοί λόγοι, η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης θα μπορεί να αποφασίσει την παράταση αυτής της προθεσμίας.

20. Παρουσίαση διπλωματικής εργασίας (ΔΕ)

Η διπλωματική εργασία, η οποία κατατίθεται στο τέλος του Δ΄ εξαμήνου, εγκρίνεται κατ' αρχήν από την Τριμελή Επιτροπή και στη συνέχεια από τη Συντονιστική Επιτροπή. Οι Διπλωματικές Εργασίες παρουσιάζονται δημόσια σε ανοικτό Σεμινάριο ενώπιον Τριμελούς Επιτροπής διδασκόντων στο ΠΜΣ στην οποία μετέχει υποχρεωτικά ο επιβλέπων.

Με τη γραπτή βεβαίωση των μελών της ΤΕΕ ο φοιτητής θεωρείται ότι έχει ολοκληρώσει την υποχρέωση της διπλωματικής εργασίας. Περαιτέρω προϋπόθεση για την απονομή του ΜΔΕ είναι η εκτύπωση της εργασίας, σύμφωνα με σχετικές γενικές οδηγίες.

Η εργασία γίνεται αποδεκτή κατά πλειοψηφία και βαθμολογείται με κλίμακα 0-10 με άριστα το 10. Βασικό κριτήριο για την απονομή του βαθμού 10 θα αποτελεί η δημοσίευση της Διπλωματικής Εργασίας σε έγκριτο διεθνές περιοδικό. Η αρνητική ψήφος αιτιολογείται εγγράφως. Αν η μεταπτυχιακή εργασία θεωρείται από την επιτροπή μη ικανοποιητική και βαθμολογηθεί κάτω από τη βάση του 6, τότε η επιτροπή μπορεί να ζητήσει από τον μεταπτυχιακό φοιτητή τη βελτίωση της, την τροποποίηση

ορισμένων τμημάτων ή τη ριζική αναμόρφωση της. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η επιτροπή ορίζει συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να έχει επανυποβληθεί η μεταπτυχιακή εργασία, τροποποιημένη σύμφωνα με τις υποδείξεις της.

Μετά την παρουσίαση και με ευθύνη του επιβλέποντος και του ΜΦ συντάσσεται πρακτικό που υπογράφεται από τα μέλη της επιτροπής. Το πρακτικό, η έκθεση αξιολόγησης και τα τρία αντίτυπα της Διπλωματικής Εργασίας υποβάλλονται στην Γραμματεία της Σχολής για έκδοση του ΜΔΕ και ορκωμοσία.

Στο τέλος του Δ' Εξαμήνου απονέμεται το ΜΔΕ μετά από επιτυχή γραπτή ή προφορική εξέταση σε όλα μαθήματα που έχουν καθοριστεί και μετά από την υποβολή και επιτυχή αξιολόγηση της διπλωματικής εργασίας.

21. Διδακτικό προσωπικό

Η επιλογή των διδασκόντων στο ΠΜΣ (τακτικών ή συνεργαζόμενων) εφ' όσον είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, εγκρίνεται από την Συντονιστική Επιτροπή..

Κριτήρια επιλογής που συνεκτιμώνται είναι:

Α. Η επιστημονική ειδίκευση σε ένα από τα θεματικά πεδία του ΠΜΣ

Β. Η επιστημονική ευθύνη ή η ενεργός συμμετοχή σε έρευνες/ προγράμματα που ασχολούνται με θέματα του ευρύτερου πεδίου της Αλγολογίας και Παρηγορικής Ιατρικής.

Γ. Το εν γένει επιστημονικό έργο και πρακτικό ενδιαφέρον στο αντικείμενο του ΠΜΣ

Δ. Προηγούμενη διδακτική εμπειρία στο αντικείμενο του ΠΜΣ

Κατ' εξαίρεση καλούνται και επιστήμονες ή επαγγελματίες χωρίς ΔΔ αλλά με αναγνωρισμένο κύρος και ειδίκευση σε συγκεκριμένο αντικείμενο που εμπίπτει στο πεδίο του ΠΜΣ.

Μπορούν να συμμετέχουν επίσης ειδικοί επιστήμονες από αναγνωρισμένα Ερευνητικά Κέντρα και Ιδρύματα του εσωτερικού και του εξωτερικού, με αναγνωρισμένο κύρος και ειδίκευση σε συγκεκριμένο αντικείμενο που εμπίπτει στο πεδίο του ΠΜΣ, ανεξάρτητα από την κατοχή ή όχι διδακτορικού διπλώματος

Δεν επιτρέπεται στα μέλη ΔΕΠ να απασχολούνται αποκλειστικά στο ΠΜΣ.

22. Δίδακτρα

Για τον πρώτο κύκλο σπουδών, τα δίδακτρα ανά φοιτητή ανέρχονται σε χίλια (1000) ευρώ ανά εξάμηνο, ήτοι τέσσερις χιλιάδες (4000) ευρώ για το σύνολο των τεσσάρων (4) εξαμήνων του ΠΜΣ. Η ειδικότερη διαδικασία καταβολής των διδάκτρων θα προσδιοριστεί εγκαίρως με σχετική ανακοίνωση της Γραμματείας Σπουδών του ΠΜΣ.

23. Οικονομική Υποστήριξη

Οι ΜΦ δικαιούνται όλες τις παροχές των προπτυχιακών Φοιτητών, όπως αυτές καθορίζονται από τους Νόμους 1268/82 και 2083/92 (κουπόνια σίτισης, φοιτητικό εισιτήριο, μειωμένα έξοδα συμμετοχής σε ορισμένες πολιτιστικές και ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, ασφάλιση μέσω του Πανεπιστημίου, κλπ).

Οι ΜΦ μπορούν να καλύπτονται οικονομικά από χρηματοδοτούμενα προγράμματα έρευνας στα οποία συμμετέχουν.

Το ΠΜΣ ενθαρρύνει τους ΜΦ που δεν εντάσσονται στις παραπάνω κατηγορίες, να επιτύχουν εξωτερική χρηματοδότηση των σπουδών τους από διάφορα Ιδρύματα και Ινστιτούτα.

Αναφορικά με τυχόν υποτροφίες, βλ. αντίστοιχη παράγραφο, παραπάνω.

24. Λοιπές υποχρεώσεις των Μεταπτυχιακών Φοιτητών του Προγράμματος

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης τους οι ΜΦ υποχρεούνται να επικουρούν τα μέλη ΔΕΠ των συμμετεχόντων τμημάτων στην εκτέλεση των εκπαιδευτικών τους καθηκόντων (εργαστήρια, φροντιστήρια, επιτηρήσεις). Η φύση του έργου που παρέχουν καθορίζονται από τη Συντονιστική Επιτροπή. Η αναγνώριση του έργου τους γίνεται με την έκδοση σχετικής βεβαίωσης υπογεγραμμένης από τον Διευθυντή Σπουδών του ΠΜΣ. Οι ΜΦ μπορούν να προσφέρουν το πολύ 6 ώρες (ανά εβδομάδα) επικουρική (διδασκαλία ασκήσεων, επίβλεψη εργαστηρίων και εξετάσεων, κ.λπ.).

25. Άλλα θέματα

Για οποιοδήποτε άλλο ζήτημα σχετικό με το ΠΜΣ **«ΑΙΓΓΟΛΟΓΙΑ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ. ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ. ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ, ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ»** για το οποίο δεν υπάρχει πρόβλεψη στον παρόντα κανονισμό ή στην υπουργική απόφαση, αρμόδια για να αποφασίσει είναι η Συντονιστική Επιτροπή.